

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Мигун Марина Дмитрівни**

на тему **«Політика децентралізації в умовах суспільно-політичної модернізації»** подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 - Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 - Політологія

Детальний розгляд дисертаційної роботи Мигун Марини Дмитрівни на тему «Політика децентралізації в умовах суспільно-політичної модернізації» продемонстрував його цілісність, логіку послідовності вирішення поставлених завдань дослідження та відповідну завершеність. Ознайомившись з напрацюваннями здобувачки, її публікаціями, можна надати обґрунтовану оцінку на наукову роботу.

Актуальність теми дослідження.

В умовах трансформації державного управління особливого значення набуває дослідження напрямів та механізмів реалізації політики децентралізації, здатних забезпечити спроможність органів місцевого самоврядування.

Запроваджена у 2014 році децентралізація стала одним із найбільш масштабних і результативних напрямів реформування системи публічної влади. Вона сприяла суттєвому перегляду розподілу повноважень між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування, розширенню фінансової та управлінської самостійності територіальних громад, а також актуалізувала питання зміцнення їх інституційної спроможності та підвищення ефективності місцевого врядування.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що сучасний етап розвитку місцевого самоврядування в Україні відбувається під впливом безпекових та політичних викликів, які вимагають невідкладного вдосконалення моделі державного управління, зміцнення її інституційної спроможності,

забезпечення ефективного повоєнного відновлення країни та формування ключових напрямів її забезпечення. Особливої наукової і практичної ваги набуває всебічний аналіз результатів політики децентралізації, оцінка її політичних наслідків і визначення перспектив подальшого розвитку.

Дисертаційне дослідження Мигун Марини Дмитрівни є науково обґрунтованим і має вагоме теоретико-практичне значення для державної політики в цілому. Аналіз політичних засад європейського досвіду дає змогу об'єктивно оцінити її вплив на розвиток демократичного врядування на вітчизняному рівні.

Об'єктом дослідження є суспільно-політичні трансформації.

Предметом дослідження є механізми реалізації політики децентралізації та їх вплив на процеси суспільно-політичної модернізації в країнах Європейського Союзу та Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у концептуалізації явища політики децентралізації у контексті суспільно-політичної модернізації, в тому числі крізь призму досвіду європейських країн та викликів правового режиму воєнного стану. На основі отриманих результатів пропонується комплекс механізмів, спрямованих на трансформацію підходів до реалізації політики децентралізації в умовах сьогодення.

До найбільш вагомих результатів, отриманих уперше, належить розроблення авторського визначення поняття «політика децентралізації», яке розкривається як комплекс взаємопов'язаних заходів, стратегій і механізмів, спрямованих на утвердження демократичних цінностей, забезпечення спроможності територіальних громад, удосконалення механізмів їх фінансового забезпечення та оптимізацію розподілу повноважень і ресурсів між різними рівнями публічного врядування.

Важливим науковим здобутком є визначення ролі політики децентралізації у процесах суспільно-політичної модернізації через виокремлення чинників, що сприяють або стримують децентралізацію політичної влади. Значний, науковий інтерес становить і запропоноване

Мигун Мариною Дмитрівною обґрунтування ключових напрямів, інструментів та механізмів реалізації політики децентралізації в умовах правового режиму воєнного стану та європейського спрямування України.

Заслужують на позитивну оцінку й результати, пов'язані з уточненням особливостей реалізації політики децентралізації в європейських країнах залежно від моделей місцевого самоврядування та рівня їх соціокультурного розвитку, визначенням можливостей використання окремих європейських механізмів в українських умовах, а також окресленням ризиків, яких доцільно уникати під час подальшого реформування. Авторкою також уточнено положення щодо моделей взаємодії військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування, розкрито вплив цифровізації суспільних комунікацій на процеси децентралізації політичної влади та конкретизовано роль механізмів запобігання й урегулювання міжетнічних конфліктів.

Важливим результатом дослідження є подальший розвиток теоретико-методологічних підходів до аналізу моделей місцевого самоврядування в контексті політики децентралізації, удосконалення класифікації механізмів європейської системи управління шляхом їх систематизації за інституційною, організаційно-комунікаційною, фінансовою, представницькою та інноваційною складовими.

Подальшого розвитку отримала удосконалена концепція міжмуніципального співробітництва як додатковий інструмент підвищення спроможності територіальних громад, а також окремі наукові підходи до дослідження ролі місцевого самоврядування у сфері екологічної політики та трансформації владних повноважень під впливом процесів модернізації.

Практичне значення отриманих результатів.

У роботі розроблено практичні рекомендації щодо впровадження результатів дослідження при формуванні державної політики децентралізації, що, здатне сприяти підвищенню спроможності місцевого самоврядування, закріплення демократичних основ на місцевому рівні.

Позитивною ознакою дисертаційного дослідження також є практичне застосування матеріалів під час розробки стратегій розвитку територіальних громад та управлінських рішень центральних, місцевих органів виконавчої влади.

Оцінка змісту, структури дисертації, її завершеності, оформлення.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок, з них: основна частина – 160 сторінок. Список використаних джерел містить 248 найменувань і займає 28 сторінок, додатки – 3 сторінки.

Назва дисертаційної роботи повною мірою відповідає змісту та отриманим результатам, представлена до захисту відповідно до спеціальності 052 – «Політологія».

У вступній частині дисертації авторкою аргументовано актуальність обраної теми, здійснено оцінку стану дослідження проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методологічні засади дослідження. Детально окреслено теоретико-методологічні засади роботи, представлено матеріали щодо наукової новизни, апробації отриманих результатів та їх висвітлення у наукових публікаціях.

У першому розділі дисертації, присвяченому теоретичним та методологічним аспектам дослідження політики децентралізації, ґрунтовно розкрито сучасні наукові підходи до розуміння сутності децентралізації, проаналізовано еволюцію концепцій місцевого самоврядування та узагальнено основні теоретичні підходи до політичної модернізації.

У другому розділі здійснено комплексний аналіз зарубіжних практик реалізації політики децентралізації та систематизовано основні механізми її впровадження, зокрема, у Франції, Німеччині, Італії, Румунії, Польщі та інших державах. Варто зауважити, що авторкою досліджено не лише позитивний досвід децентралізації, в роботі проведений всебічний аналіз забезпечення децентралізаційної реформи й невдалих спроб реформування.

У третьому розділі особливу увагу приділено формуванню інституційних засад впровадження реформи, поступовому розширенню повноважень і ресурсної основи органів місцевого самоврядування. За результатом дослідження авторка звертає увагу на незавершеність процесу передачі окремих владних повноважень між рівнями публічної влади та аналізує посилення демократичної легітимності нової моделі розподілу компетенцій між центральною владою і місцевим самоврядуванням.

Загальні висновки повною мірою відображають основні наукові та практичні результати дослідження і відповідають поставленим у роботі завданням.

Повнота викладу наукових результатів у опублікованих працях та апробація результатів дослідження.

Основні результати, викладені у дисертаційній роботі, було опубліковано у 11 друкованих працях, з яких 4 статті в українських фахових виданнях категорії «Б», одна стаття опублікована у іноземному виданні та 6 тезах доповідей на конференціях.

Аналіз кількості та змісту наукових публікацій свідчить про достатній рівень оприлюднення основних результатів дисертаційного дослідження. Основні наукові положення, висновки та практичні результати роботи повною мірою відображені в публікаціях авторки та пройшли належну апробацію на наукових конференціях всеукраїнського й міжнародного рівнів.

Зауваження по тексту.

1 У першому розділі дисертації доцільно було б більш чітко розмежувати сучасні концептуальні підходи до політичної модернізації та поглибити їх критичний аналіз крізь призму реалізації політики децентралізації.

2. На прикладі країн з континентальною моделлю (Франції, Італії та Польщі) авторка розглядає досвід запровадження інституту префекта. Проте у третьому розділі, де йдеться про реформу децентралізації в Україні, хотілося б побачити розгорнуті відповіді на ряд питань: Чи не суперечитиме

запровадження інституту префекта основним засадам реформи децентралізації? Чи не містить запропонована модель інституту префекта ризиків його перетворення з державного представника на політичного представника центральної влади? Які правові механізми можуть запобігти надмірній політизації даного процесу?

3. У третьому розділі дисертації значну увагу приділено висвітленню законодавчих змін, пов'язаних із реформою децентралізації. Надмірна деталізація нормативно-правових аспектів дещо зміщує акцент дослідження з політологічного аналізу на юридичний контекст.

Наведені зауваження не знижують теоретичного та практичного значення дисертаційної роботи і можуть бути враховані в подальших дослідженнях. Вони не можуть впливати на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеню доктора філософії».

Дисертаційна робота Мигун Марини Дмитрівни на тему «Політика децентралізації в умовах суспільно-політичної модернізації» за актуальністю, науковою новизною, обсягом проведених досліджень, їхньою науковою та практичною значущістю, стилем та мовою викладення відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН № 759 від 31 травня 2019 року) та кваліфікаційним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 зі змінами).

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Наукова праця Мигун Марини Дмитрівни є самостійно виконаним дослідженням, результати якого отримані авторкою особисто. Робота не

містить ознак фабрикації, фальсифікації чи недоброчесної компіляції. Усі використані запозичення оформлені належними посиланнями на джерела відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

Загальний висновок про дисертаційну роботу.

Робота Мигун Марини Дмитрівни виконана якісно на високому науковому рівні. Відповідно до поставлених завдань сформовані висновки.

Вважаю, що кваліфікаційна наукова праця «Політика децентралізації в умовах суспільно-політичної модернізації», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – «Політологія» є цілісною, завершеною працею. За змістом містить авторські результати дослідження і відповідає вимогам пп. 5-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Мигун Марина Дмитрівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – «Політологія».

Рецензент:

доцент кафедри політичних наук та історії

Київського національного університету

будівництва і архітектури,

кандидат політичних наук

Вадим СЕМКО

«Підпис В. Л. Семка засвідчую»

Вчений секретар Вченої ради

Київського національного університету

будівництва і архітектури

Микола КЛИМЕНКО